

Metodické doporučení ŘO OP Doprava č. 6.

Příjemcům OP Doprava, kteří realizují projekty, v jejichž rámci vznikají náhodné příjmy dle čl. 4.1 dokumentu „Doporučení COCOF k článku 55 nařízení (EK) č. 1083/2006 – projekty generující příjmy (návrh COCOF 07/0074/08)“ (tj. výzisky) se ukládá, aby ve věci těchto příjmů aplikovali následující postupy:

POSTUPY UPLATŇOVANÉ PRO ŘÍZENÍ A VYKAZOVÁNÍ VÝZISKŮ U PROJEKTŮ spolufinancovaných z fondů EU

ŘÍDÍCÍ ORGÁN OP DOPRAVA
Ministerstvo dopravy - Odbor fondů EU

vydáno dne: 10. 6. 2011
aktualizováno ke dni: 16. 4. 2012

Obsah

1	Úvod	3
2	Vybrané právní předpisy vztahující se k problematice výzkisků	4
	Předpisy EU	4
	Předpisy ČR	4
	Metodické předpisy:	5
3	Přístup k problematice výzkisků definovaný dle nařízení EU	6
4	Zásada řádného finančního řízení.....	7
	Zásada řádného finančního řízení dle čl. 27 Finančního nařízení 1605/2002	7
5	Příjmy projektu	8
	Příjmy podle článku 55 Obecného nařízení 1083/2006	8
	Finanční mezera	8
	Ostatní příjmy.....	8
	Studie proveditelnosti – Finanční analýza	9
6	Výzisky	10
	Obecná definice výzisku	10
	Rizika spojená s výzisky	10
	Nakládání s výzisky	11
7	Související dílčí postupy.....	13
	Oceňování výzisku.....	13
	Prodej vytěženého materiálu	13
	Zohlednění výzisku v rámci projektu.....	14
	Zohlednění výzisku u ukončených projektů (plně vycertifikované výdaje)	14
	Auditní stopa výzisků v projektové dokumentaci	15
8	Shrnutí.....	16
	Příloha č. 1 – Postupy vykazování odpočtu výzisku na způsobilých výdajích projektu	17
	Příloha č. 2 – Právní rámec pro analýzu výzisků	18
	Příloha č. 3 – Žádost o platbu – vratka finančních prostředků	20

1 Úvod

Tento metodický pokyn je určen příjemcům Operačního programu doprava. Vzhledem k tomu, že dotčení příjemci jsou veřejnoprávní subjekty¹ hospodařící s veřejným majetkem, vztahuje se na ně legislativa EU a ČR platná pro hospodaření s majetkem státu, resp. majetku pocházejícího z veřejných rozpočtů.

Tento metodický pokyn se nevztahuje na projekty, které podléhají pravidlům veřejné podpory. Způsob a míra zohlednění výnosů z případného vyzískaného materiálu u těchto projektů jsou specifikovány v podmínkách příslušného notifikačního rozhodnutí o veřejné podpoře.

Cílem tohoto metodického pokynu je odstranit rizika plynoucí z nejednotné úpravy řízení a vykazování výzkysů a sladit existující postupy užívané v rámci Operačního programu Doprava s postupy definovanými dle nařízení a doporučení EK.

Při zpracování metodického pokynu bylo přihlédnuto k Doporučení COCOF k pokynům k čl. 55 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 – Projekty vytvářející příjmy, a k pracovnímu dokumentu orgánů Komise č. 4 „Metodické pokyny pro provedení analýzy nákladů a výnosů“.

Vzhledem k tomu, že výzisky netvoří příjem ve smyslu čl. 55 Obecného nařízení, nýbrž položku snižující náklady projektu, řídí se nakládání s výzisky zejména principem řádného finančního řízení definovaným v nařízení Rady (ES, Euratom) č.1605/2002 (Finanční nařízení) a příslušnými právními předpisy ČR.

Z hlediska sjednocení postupů v oblasti výzkysů pak bylo dále přihlédnuto k problematice vykazování výzkysů dle jednotlivých příjemců Operačního programu doprava.

Příjemci se řídí tímto metodickým pokynem v rámci svých kompetencí daných zřizovací listinou nebo jiným opatřením dle svého právního statutu a v souladu platnými relevantními právními předpisy ČR a EU.

Tento metodický pokyn je obecným metodickým pokynem, nakládání s výzisky jednotlivých příjemců může být specifikováno v rámci vnitřních směrnic a postupů dle konkrétních podmínek příslušných příjemců.

Pokud příjemce nebude postupovat v souladu s tímto metodickým pokynem, zakládá tímto důvod pro příslušné kontrolní subjekty (ŘO, SFDI), aby prověřily toto pochybení, popř. jej posuzovaly jako podezření na nesrovnalost.

¹ Metodika finančních toků a kontroly, Vymezení pojmů (36)

2 Vybrané právní předpisy vztahující se k problematice výzkumů

Předpisy EU

- Nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 ze dne 25. června 2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společenství
- Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999 (dále jen „Obecné nařízení“)
 - Doporučení COCOF k článku 55 nařízení (EK) č. 1083/2006 – projekty generující příjmy (návrh COCOF 07/0074/08)

Předpisy ČR

Rozpočet, řízení rizik, kontrola, majetek, oceňování:

- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech
- Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
- Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze
- Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích
- Vyhláška č. 62/2001 Sb., o hospodaření složek státu a státních organizací s majetkem státu (vedení operativní evidence)
- Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku)
- Vyhláška č. 3/2008 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů, ve znění vyhlášky č. 456/2008 Sb., ve znění vyhlášky č. 460/2009 Sb.
- Zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmu
- Občanský zákoník č. 40/1964 Sb.

Účetnictví:

- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
- Vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky
- Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví
- Vyhláška č. 270/2010 Sb., o inventarizaci majetku a závazků²
- Český účetní standard pro podnikatele č. 019 - Náklady a výnosy

² Užití pro inventarizace od 1.1.2011

Metodické předpisy:

- Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007-2013
- Metodická příručka způsobilých výdajů pro programy spolufinancované ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti na programové období 2007-2013 (Pravidla způsobilosti výdajů)
- Metodické pokyny OPD - aktuálně platné závazné metodické pokyny Ministerstva pro Příjemce a Žadatele zveřejněné na <http://www.opd.cz>.

3 Přístup k problematice výzkisů definovaný dle nařízení EU

Jediný metodický dokument na úrovni EU pro programové období 2007-2013, který poskytuje explicitní směrodatný pokyn k problematice výzkisů, je Doporučení COCOF k článku 55 nařízení (EK) č. 1083/2006 – projekty generující příjmy (návrh COCOF 07/0074/08), čl. 4.1, dle něhož jsou postupy uplatňované v oblasti výzkisů v odpovědnosti členských států:

„U operací spolufinancovaných z ERDF a FS, které vytvářejí příjmy nad rámec článku 55 Obecného nařízení, mají členské státy odpovědnost určit, jak s těmito příjmy budou zacházet, při respektování zásady řádného finančního řízení (čl. 14, odst. 1 Obecného nařízení). **Např. náhodné příjmy jako je prodej materiálu vytěženého na staveništi, jako jsou dlažební kostky vytěžené během rekonstrukce silnic, se mají považovat podle národních pravidel nikoli za projektový příjem, ale za výnos snižující investiční náklady.** Vzhledem k tomu, že nakládání s takovým výnosem je v národní odpovědnosti, Komise může při zjištěných nedostatcích doporučit členským státům zlepšit propojení uplatňovaných postupů se zásadou řádného finančního řízení“.

4 Zásada řádného finančního řízení

Zásada řádného finančního řízení dle čl. 27 Finančního nařízení 1605/2002

„Použití položek rozpočtu musí být v souladu se zásadou řádného finančního řízení, to jest se zásadami hospodárnosti, účinnosti a efektivity:

- **Zásada hospodárnosti** vyžaduje, aby prostředky použité orgánem při provádění jeho činností byly k dispozici ve správnou dobu, v dostatečném množství a přiměřené kvalitě a za nejvýhodnější cenu.
- **Zásada účinnosti** se týká dosažení co nejlepšího vztahu mezi použitými prostředky a dosaženými výsledky.
- **Zásada efektivity** se týká dosažení stanovených cílů a zamýšlených výsledků“.

Uvedené zásady jsou uplatňovány zejména v rámci právních předpisů ČR vztahujících se k rozpočtu, majetku a výkaznictví.

Z hlediska nařízení EU uplatnění těchto zásad v případě výzisku znamená, že dotace z fondů EU je snížena o výnos (příjem) z vykázaného výzisku, realizovaného v rámci projektu.

5 Příjmy projektu

Příjmy podle článku 55 Obecného nařízení 1083/2006

„Projektem vytvářejícím příjmy se rozumí jakákoli operace zahrnující investici do infrastruktury, za jejíž používání se účtují poplatky hrazené přímo uživateli, nebo jakákoli operace zahrnující prodej nebo pronájem pozemků či budov nebo jakékoli jiné poskytování služeb za úplatu“.

Dle metodického doporučení ŘO OP Doprava č. 2³ jde o všechny projekty, které vytvářejí příjmy prostřednictvím poplatků hrazených přímo uživateli.

Finanční mezera

Většina příjmu projektu spadá do definice podle nařízení EK č.1083/2006. Ty jsou klíčové pro určení finanční mezery tj. pro výpočet objemu prostředků, které jsou nutné k tomu, aby nová infrastruktura mohla být vybudována, byla životaschopná a zároveň, aby budoucí příjmy nebyly zahrnuty do dotace.

Finanční příjmy z výzisků nejsou příjmy ve smyslu článku 55 Obecného nařízení. V konečném důsledku to znamená, že tento příjem není možné použít pro výpočet finanční mezery.

Při určování finanční mezery je třeba přihlížet pouze k příjmům definovaným jako peněžní příjmy přímo hrazené uživateli. Jiné peněžní příjmy nesmí být do určování finanční mezery zahrnuty, i když jsou zahrnuty v investiční/finanční analýze projektu.

Výpočet finanční mezery vychází z čl. 55 odst. 2 Obecného nařízení 1083/2006:

„Způsobitelné výdaje projektu představují hodnotu, „která nepřevyšší současnou hodnotu investičních nákladů po odečtení současné hodnoty čistého příjmu z investice za konkrétní referenční období“.

Toto vymezení způsobitelných nákladů má za cíl zajistit dostatečné finanční zdroje pro realizaci projektu a současně zabránit udělení nepřiměřené výhody příjemci podpory tzv.přefinancování). Orientační rámec k výpočtu nedostatku ve financování (finanční mezery) u infrastrukturních projektů vytvářejících příjmy v rámci Operačního programu Doprava je stanoven upřesňujícím pokynem k metodickému doporučení ŘO OPD č. 2 ze srpna 2010, které vychází z Doporučení COCOF k článku 55 nařízení (EK) č. 1083/2006 – projekty generující příjmy.

Ostatní příjmy

„Ostatní příjmy mohou být výnosy z materiálu nebo služeb získané při realizaci investičního projektu, který netvoří příjem definovaný ve smyslu článku 55 Obecného nařízení. Tento výnos (příjem) je věcně získán aktivitami realizace projektu (výzisky). Finanční příjmy

³ <http://www.opd.cz/cz/metodicka-doporuzeni>

v případě výzkisů nejsou chápány jako příjmy projektu, ale položky snižující způsobilé výdaje projektu. Tím může být i využití původního materiálu v rámci projektu.

Výzisky, např. materiál ze stavby nebo kameny pocházející z rekonstrukce vozovky jsou podle Pravidel způsobilosti výdajů považovány za příjem⁴ (věcný příspěvek) snižující způsobilé výdaje.

Studie proveditelnosti – Finanční analýza

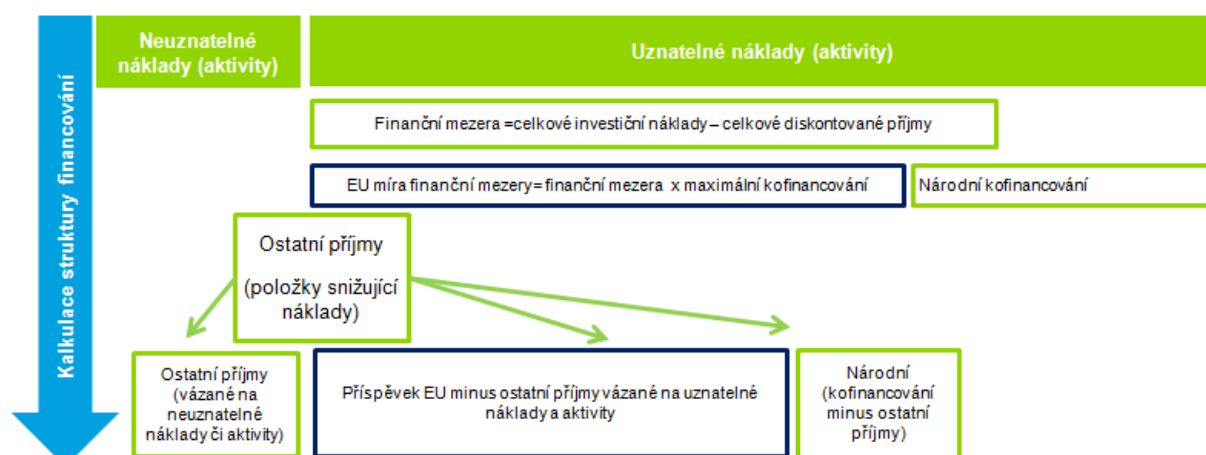
V hodnocení projektu v rámci Studie proveditelnosti či investičního záměru, popř. jiného obdobného dokumentu a v ostatních souvisejících materiálech předkládaných v rámci projektové žádosti je nutné uvést objem a strukturu výdajů a potenciálních příjmů identifikovaných v technické respektive v investiční analýze projektu. Veškeré identifikované příjmy jsou významné pro určení konečné podoby struktury financování projektu.

Ve finanční analýze je významné podrobněji popsat i další související potenciální příjmy resp. výnosy pro příjemce nebo uživatele předmětu projektu, které primárně nenaplnují podstatu definice generovaných příjmů dle čl. 55 Obecného nařízení 1083/2006.

V jednom projektu se mohou kombinovat jak příjmy předem odhadnutelné, generované na základě poplatků uživateli, tak ostatní příjmy (výnosy) snižující náklady projektu, na které se výpočet finanční mezery nevztahuje (viz obrázek č. 1).

Výzisky se nacházejí v položce Ostatní příjmy, a to buď v části neuznatelných nákladů (pak nesnižují způsobilé výdaje), nebo naopak mohou ovlivnit prostřednictvím snížení způsobilých výdajů v části evropského financování podíl národního spolufinancování, což však nemá na výpočet finanční mezery žádný vliv (viz obrázek č. 1).

Z uvedeného důvodu doporučujeme (zejména v případech, kdy jde o vyšší podíl výzisku na projektu) odečíst hodnotu případného výzisku ze způsobilých výdajů (podíl evropské části spolufinancování) již ve finanční analýze Studie proveditelnosti.

Obrázek 1

⁴ Viz pravidlo 2.13 – Věcné příspěvky („Pravidla způsobilých výdajů pro programy spolufinancované ze SF a FS na programové období 2007-2013, která jsou schválena usnesením vlády ze dne 24. ledna 2007 č. 61)

6 Výzisky

Následující kapitola se podrobněji zaměřuje na samotnou problematiku výzisků, získaných v průběhu realizace projektu. Pojem výzisku není definován v čl. 55 Obecného nařízení ani v jiném předpisu EU pro využívání Fondu soudržnosti a strukturálních fondů v období 2007-2013.

Pro příjmy nedefinované článkem 55 platí, že členský stát se řídí ustanovením čl. 14, odst. 1 Obecného nařízení a v souladu s č. 48 odst. 2 nařízení č. 1605/2002 (ES, Euratom) - **členský stát spolupracuje s EK tak, aby opatření byla realizována v souladu se zásadou řádného finančního řízení, tj. z fondů EU byly proplaceny jen nutné náklady.**

Jednotliví majoritní příjemci OPD (SŽDC, ŘSD a RVC) definovali typy výzisků a příslušné postupy, které jsou uplatňovány v oblasti jejich působnosti. Dalšími příjemci OPD, u nichž přicházejí výzisky v úvahu, je DP hl. města Prahy a Technická správa komunikací hl. města Prahy.

Součástí této kapitoly je stanovení jednotného rámce a konkrétní doporučení pro postupy a procesy související s problematikou výzisků v podmínkách OPD. Při zpracování problematiky výzisků byly vzaty v úvahu vnitřní směrnice příjemců, zejména pak směrnice Správy železniční a dopravní cesty.

Obecná definice výzisku

„Výzisk je materiál vyzískaný při realizaci investičního projektu, který netvoří příjem definovaný ve smyslu článku 55 obecného nařízení. Tento výnos (příjem) je věcně získán aktivitami realizace projektu. Příjem z výzisku může snižovat způsobilé výdaje realizovaného projektu“.

Rizika spojená s výzisky

Neprovedení odpočtu hodnoty vyzískaného materiálu z investičních nákladů/způsobilých výdajů:

- Souvisí s postupy uplatněnými příjemcem při nakládání s výzisky.

Nedostatečný audit trail:

- Souvisí zejména s nedostatečnou evidencí a inventarizací (stavební deník, operativní a účetní evidence). Postupy nakládání s výzisky musí být písemně doložitelné (s případným využitím vnitřních předpisů příjemce). Neprokazatelnost předání vytěženého materiálu majiteli, atd.

Podhodnocení vyzískaného materiálu:

- V rámci oceňování výzisků je významné zmínit rizika spojená s takovým oceněním, které by nereflektovalo aktuální tržní ceny daného vyzískaného materiálu, popř. jinak definované směrodatné aktuální ceny, pokud prakticky neexistuje trh s daným materiálem.

Nedodržení právních předpisů

- Platí obecně, nedodržení zákonů a dalších relevantních předpisů, tedy nejen předpisy zmíněné v legislativní části tohoto pokynu (následkem jejich nedodržení mohou být např. chybějící písemné smlouvy nebo jejich části vztahující se k případnému výzisku, nedostatečný audit trail ve vztahu k výzisku apod).

Nakládání s výzisky

Nakládání s výzisky se řídí zásadou hospodárnosti a efektivnosti, tzn., že materiály vyzískávané na stavbách, opravách nebo rekonstrukcích tvoří plnohodnotný materiál, který je nutno z důvodu hospodárnosti a ochrany životního prostředí dále využívat. Ze zákona vyplývá, že hospodaření s určitým majetkem přísluší té organizační složce státu, která jej potřebuje k plnění funkcí státu nebo jiných úkolů v rámci své působnosti nebo stanoveného předmětu činnosti.

Z hlediska platných právních předpisů je nutné vytěžený materiál (výzisk) pokládat za movitou věc. Nakládání s tímto majetkem se řídí zákonem č. 219/2000 Sb., o majetku ČR a zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví (včetně prováděcích vyhlášek k oběma uvedeným zákonům) a dalšími relevantními zákony (viz seznam zákonů v části Vybrané právní předpisy).

V těch případech, kdy je část projektu realizován v rámci tzv. vyvolané investice, nedojde k výzisku, s výjimkou situace, kdy majitel souhlasí se zahrnutím zůstatkové hodnoty dotčeného majetku do projektu, resp. s použitím vyzískaného materiálu v rámci projektu.

V ostatních případech prací na cizím majetku (kromě tzv. vyvolané investice) je nutno postupovat standardně, tj. snížit způsobilé výdaje o případný výzisk.

Při nakládání s výzisky je nutno zejména zabezpečit:

- **Kvantifikovat a ocenit** vytěžený materiál (výzisk)
- **Uložit vytěžený materiál** na bezpečném místě, aby se zabránilo možnosti zcizení
- **Vést průkaznou evidenci** vyzískaného materiálu na stavbě i mimo ni - a to jak účetní, tak mimoúčetní (operativní evidenci).
- **K prodeji vyzískaného materiálu dochází pouze za splnění zákonného předpokladu⁵.** Prodej je realizován za cenu nejméně ve výši, která je v daném čase a místě obvyklá.
- Z hlediska předpisů EU je nutné zabezpečit, aby evropská část financování projektu byla snížena vzhledem k míře podpory EU o poměrnou část hodnoty výzisku, realizovaného v rámci projektu.

Související postupy lze rozdělit do dvou kategorií:

a) Náklady spojené s realizací projektu:

Příjemce by se v případě investičního projektu financovaného z evropských fondů neměl obohatit. Proto je nutné, aby případný příjem zaplacený z nákladů projektu byl posouzen z hlediska jeho vztahu k cílům a obsahu projektu. V případě, že s projektem souvisí, je náklad spojený s jeho vyzískáním vždy uznatelným nákladem (způsobilým výdajem).

⁵ Viz zákon č. 219/2000 Sb., § 7, vyhláška č. 62/2001 Sb., §§ 21-24

Existují i situace, kdy není nutné výzisky ve vztahu k projektu řešit. Jedná se o případy, kdy dojde k vyzískání majetku nebo služeb z aktivit, které nejsou spojeny se způsobilými výdaji projektu. V tomto případě náklady na vyzískání materiálu nejsou nárokovány a proto tedy ani vyzískaný materiál díky těmto aktivitám nemůže být nárokován jako výzisk pro zohlednění v čerpání z fondů EU.

b) Postupy související s realizací výzisku:

Z pohledu finančních souvislostí jsou z hlediska investora významné pro výzisky zejména vlastnictví příslušného majetku a z toho plynoucí zákonné předpoklady, ocenění vyzískaného materiálu, jeho užití a případné příjmy utržené z prodeje vyzískaného majetku.

V případě, že realizovaný výzisk souvisí s pracemi na cizím majetku, se postupuje přiměřeně v souladu s platnou legislativou:

1. **Jde o vyvolané investice**, kdy je vytěžený materiál na základě zákona převáděn bezúplatně majiteli. O vytěženém materiálu z hlediska projektu se neúčtuje jako o výzisku/výnosu, nýbrž jen o související provedené práci. Vzhledem k tomu, že bez provedení těchto prací by projekt nebyl realizován, jde o způsobilý výdaj, nicméně vytěžený materiál nepředstavuje výzisk;
2. **Jde o práce na cizím majetku, ale nejde přitom o vyvolané investice.** V těchto případech je realizován výzisk, přesto, že vytěžený materiál není v majetku investora. Z hlediska vykázání tohoto výzisku však s ohledem na zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví a zák. č. 219/2000 Sb., o majetku ČR, existují pro investora určité administrativní překážky pro vykázání takového výzisku, což je zohledněno dle části 7 – Zohlednění výzisku v rámci projektu.

Jednotliví příjemci se při nakládání s výzisky řídí svými vnitřními předpisy v souladu s příslušnými zákony a vyhláškami.

7 Související dílčí postupy

Oceňování výzisku

Při oceňování vyzískaného materiálu je využita metoda ocenění reprodukčních pořizovacích cen.

Reprodukční pořizovací cena je stanovena jako cena odhadní k datu, kdy je o dlouhodobém majetku účtováno.

Vzhledem k tomu, že u výzisku jde o materiál ze stavby, který již byl použit, uplatňuje se při ohodnocení odborný odhad:

- Vycházející jednak konkrétního stupně opotřebení/zůstatkové ceny, resp. využitelnosti materiálu,
- Dále z cenové úrovně, uplatňované v daném místě a čase pro příslušný typ materiálu.

Použitá odhadní metoda musí být zdokumentovaná, aby bylo možno prokázat, jakým způsobem byla odhadní cena stanovena. Příjemce odpovídá v každém případě za reálnost stanovené reprodukční pořizovací ceny. Je na příjemci, zda si zpracuje ceníky užitého materiálu (na základě předpokládaných/realizovaných tržních cen, expertního odhadu, dle cenové vyhlášky nebo kombinací uvedených způsobů).

V případech, kdy nejde o vlastní majetek, příjemci mohou použít ceníky majitelů příslušné infrastruktury (za předpokladu, že obecně odpovídají požadavkům kladeným na oceňování prostřednictvím reprodukční pořizovací ceny v daném místě a čase).

Prodej vytěženého materiálu

Při úplatném převodu majetku se prodejní cena sjednává ve výši, která je v daném místě a čase obvyklá.

Legislativa obecně předpokládá, že vytěžený materiál je ve vlastnictví příjemce, který jediný může s tímto materiálem hospodařit. K prodeji dochází za zákonného předpokladu (jde o materiál, který nemohou potřebovat jiné organizační složky státu ani státní organizace).

Výtěžek z prodeje materiálu je v souladu s § 6 odst. 1 písm. i) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech příjmem státního rozpočtu. Výnos se použije jako další zdroj financování výstavby v souladu s účelem založení příslušné státní organizace.

Obdobně se postupuje u ostatních veřejnoprávních subjektů, jejichž zakladatel/hlavní akcionář je orgán veřejné správy nebo jiný veřejnoprávní subjekt v souladu se zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Pokud je materiál prodáván dodavateli stavby⁶ (nikoli např. na šrot), pak je prodej materiálu zahrnut jako jedna z podmínek výběrového řízení na dodavatele stavby. Náklady na

⁶ Postup uplatněný v případě ŘSD

demolice a odklizení materiálů, případně úpravy terénu jsou předmětem výběrového řízení k realizaci stavby a jsou zahrnuty do rozpočtu stavby.

Zohlednění výzisku v rámci projektu

Stanovení hodnoty výzisku v rámci projektu by mělo probíhat ve dvou fázích, jako vyčíslení očekávané hodnoty výzisku ve finanční analýze projektu, a následně při finančním uzavření projektu, tj. při poslední žádosti o platbu (v reprodukční pořizovací ceně, nebo, v případě prodeje, v ceně prodejní).

Co se týče samotného odpočtu hodnoty výzisku od způsobilých výdajů projektu, je možno postupovat ve dvou variantách:

a) Odpočet je proveden již v přípravné fázi projektu (studie proveditelnosti - finanční analýza-investiční záměr-projektová dokumentace).

b) Odpočet je proveden až při poslední žádosti o platbu⁷.

K odstranění rizik souvisejících s rozpočtem finančních zdrojů projektu se jeví vhodnější varianta a), nicméně tato varianta se dá použít jen tehdy, kdy je zohledněna již v přípravné fázi ve finanční analýze. V ostatních případech se použije varianta b), tj. odpočet výzisku je proveden až při poslední žádosti o platbu. V případě velkých projektů (projekty definované v čl. 39 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, tedy operace financované z ERDF nebo CF složené z řady prací, činností nebo služeb, které jsou určeny k dosažení nedělitelného úkolu přesné hospodářské nebo technické povahy, s jasně určenými cíli, jejichž celkové náklady přesahují 50 mil. EUR), které ještě nebyly schváleny ze strany EK, se odpočet provede až poté, kdy budou schváleny ze strany EK, tedy ve chvíli, kdy je určena konečná výše způsobilých výdajů a konečná míra spolufinancování.

Konkrétní postupy související s odpočtem vyzískaného materiálu závisí na použití vyzískaného materiálu v projektu (viz příloha č. 1), a je na příjemci, který přístup zvolí.

U výzisku realizovaného na cizím majetku byla s ohledem na administrativní překážky stanovena pro vykázání výzisku referenční hranice max. do 250 000 Kč⁸ včetně, při které není nutno výzisk vykazovat. I v tomto případě je nutné vytěžený materiál uskladnit, evidovat a ocenit, tak, aby bylo možné provést prokazatelné předání majiteli a byla doložitelná auditní stopa.

U vyvolaných investic se postupuje obdobně, avšak bez ohledu na výši výzisku, tj. výzisk se nevykazuje.

Zohlednění výzisku u ukončených projektů (plně vycertifikované výdaje)

Pro odpočet hodnoty výzisku podá příjemce „Žádost o platbu – vratka finančních prostředků“ (viz příloha č. 3) SFDI. Spolu se žádostí zašle příjemce na účet SFDI vracené finanční prostředky (EU podíl). SFDI předá „Žádost o platbu – vratku“ MD spolu s dokladem o zaúčtování či připsání prostředků na účet poskytovatele (SFDI).

⁷ V tomto případě dochází k reálnému snížení rozpočtovaných způsobilých výdajů a navýšení nezpůsobilých výdajů

⁸ Stanovená hranice vychází z nařízení Komise (ES) č. 1828/2006, kdy je hranice 10 000 EUR akceptována pro účely hlášení nesrovnalostí (do této hranice nepodléhají hlášení)

MD shromáždí od všech příjemců informace k jednotlivým „vratkám“ v následující struktuře: číslo a název projektu, číslo žádosti o platbu související s „vratkou“, specifikace fondu (ERDF, CF), výše vracených prostředků na SFDI (rozděleno dle zdrojů spolufinancování), datum zaúčtování/připsání prostředků na účet poskytovatele, kým byly prostředky vymozeny a důvod vrácení prostředků (bez porušení rozpočtové kázně).

Tyto informace uspořádá do tabulky a tabulku zašle PCO ve čtvrtletních intervalech - za 1. až 3. čtvrtletí vždy do 15. dne měsíce následujícího po skončení reportovaného čtvrtletí, za období říjen a listopad zašle MD tabulku PCO do 15. prosince, o vratkách přijatých během prosince bude MD informovat PCO neprodleně.

PCO ověří získané údaje, vydá pokyn k převedení prostředků za výzisky (EU podíl) na univerzální účet PCO (bankovní účet č. **6001125021/0710**). Následně SFDI provede převod prostředků. PCO zaúčtuje výši vracených finančních prostředků do IS VIOLA. Prostředky za vratky pak jsou odečteny při nejbližší certifikaci z žádosti o průběžnou platbu zaslané na EK.

Auditní stopa výzisků v projektové dokumentaci

Možným rizikem pro řízení projektů ze strany ministerstva je nezajištění adekvátní auditní stopy pro proces příjmů projektů spojených s výzisky. Pokud je dle projektové dokumentace / studie proveditelnosti - investičního záměru patrné, že v projektu vzniknou výzisky, musí být prokazatelné v jakém objemu a zejména v jaké hodnotě byly výzisky realizovány, případně jakým způsobem s nimi bylo dále nakládáno.

Vyšší míra rizika je zejména u vyzískaného majetku, který není ve vlastnictví příjemců projektu.

V souvislosti s požadavky na dostatečný audit trail (auditní stopu) doporučujeme vymezit možné výzisky v následujících fázích a dokumentech k projektu:

1. Ve Studii proveditelnosti či investičním záměru/projektové dokumentaci (dále souhrnně jen „dokumentace projektu“) bude uvedena očekávaná úroveň výzisků. Finanční analýza bude obsahovat samostatnou část týkající se ostatních příjmů projektu (příjmy, které není možné klasifikovat dle čl. 55)⁹. Hodnoty vstupující do analýzy jsou stanoveny zejména z projektu (technické části studie proveditelnosti) a dále na základě statistik, empiricky, atd.
2. U každého projektu by hodnota uváděná v dokumentaci projektu měla vstupovat do projektové žádosti Benefit a v případě velkých projektů do velké žádosti v části „H 2.2e“.
3. Vzhledem k velice problematickému odhadu výše výzisků zejména ve vztahu k tržní situaci a jejich konečnému objemu před započítáním projektu, bude při závěrečném vypořádání projektu uváděna konečná výše výzisků investičního projektu a jejich rozdíl od původní hodnoty uváděné v dokumentaci projektu (finanční analýze) bude odpovídajícím způsobem zohledněn.
4. Příjemce doloží v příloze Závěrečné žádosti o platbu, jakým způsobem bylo s výzisky nakládáno a jejich způsob ocenění. Tuto informaci bude zároveň obsahovat Závěrečná monitorovací zpráva, popř. Následná monitorovací zpráva.

⁹ Viz obr. 1 na str. 5 tohoto metodického pokynu

8 Shrnutí

1. Výzisky stejně jako všechny ostatní příjmy projektu by měly být definovány na začátku projektu a minimálně expertním odhadem by měla být stanovena jejich výše. Dále budou uvedeny v žádosti o projekt a nakonec přesně vyčísleny při závěrečném vyúčtování projektu, kde se případně objevují v konečné výši. Při vypořádání poslední žádosti o platbu je vyrovnán rozdíl od předpokládaného příjmu v dokumentaci projektu respektive v rozpočtu, který byl předmětem smlouvy či rozhodnutí.
2. Identifikované výzisky související se způsobilými aktivitami resp. příjmy je nutné zohlednit při finančním vypořádání projektu. Je na zvážení příjemce, zda se s výzisky vypořádá dle postupů rozčleněných podle jednotlivých typů výzisků a uvedených v Příloze 1, nebo vykáže veškeré výzisky jako sumu. V případě, že příjemce vykáže výzisky jako agregované číslo, je tato suma odečtena od příspěvku z EU v poměru spolufinancování EU/ČR.
3. V konečném vypořádání po skončení projektu je zohledněn výzisk v poměru financování ze zdrojů EU /ČR obdobně, jako v případě příjmů ve smyslu článku 55, 1083/2006 (Doporučení COCOF k článku 55 nařízení (EK) č. 1083/2006 – projekty generující příjmy (návrh COCOF 07/0074/08)

Příloha č. 1 – Postupy vykazování odpočtu výzisku na způsobilých výdajích projektu

Způsobilé aktivity (Eligible expenditures)				Nezpůsobilé aktivity (Non-eligible expenditures)
	Použití v projektu	Prodej	Na sklad	
Popis problému	V případě renovace vyzískaného materiálu a jeho opětovného použití jsou náklady na tuto renovaci uznatelné. Použití původního materiálu místo nového není příjemci žádným způsobem kompenzováno (byl proveden odpočet již v rámci finanční analýzy (Studie proveditelnosti)).	V případě vyzískání materiálu, který je nahrazován novým, je třeba výzisk odečíst od částky nárokové z EU v poměru financování.	V případě vyzískání materiálu, který je nahrazován novým, je třeba výzisk v plné výši odečíst od částky nárokové z EU v poměru financování. Tento materiál je oceňován v reprodukčních cenách (cena, za kterou by byl majetek pořízen v době, kdy se účtuje).	Náklady na vyzískání materiálu nejsou uznatelné v rámci investičního projektu. Výzisk tedy zůstává příjemci. Náklady na vyzískání nese příjemce.
Výpočet odpočtu výzisku	n/a	Odpočet = příjmy z prodeje vyzískaného materiálu	Odpočet = hodnota vyzískaného materiálu oceněného v reprodukčních cenách	n/a
Indikativní výpočet	n/a	Příjem z výzisků = 200, odpočet = 200	Hodnota výzisků v reprodukčních cenách = 200, odpočet = 200	n/a
Indikativní příklad	Část starých kolejnic je v projektu použita namísto nových. Původní živičný povrch je recyklován a použit znovu.	Nepoužité vyzískané výhybky z původní trasy jsou prodány, případně příjem ze šrotu.	Vyzískané výhybky, koleje nepoužité v projektu a evidovány na skladě.	Vytěžené dřeviny, které projekt neuvažuje (náklady na těžbu nejsou v rámci projektu).
Rizika	Nedostatečný audit trail	Nedostatečný audit trail. Podhodnocení výzisků při oceňování. Duplicitní proplacení uznatelných nákladů projektu na konkrétní položku schváleného projektového rozpočtu.	Nedostatečný audit trail. Podhodnocení výzisků při oceňování. Duplicitní proplacení uznatelných nákladů projektu na konkrétní položku schváleného projektového rozpočtu.	Riziko spojené s možným dělením veřejné zakázky, v případě oddělování procesů pro výzisky spojené se způsobilými a nezpůsobilými výdaji projektu.

Příloha č. 2 – Právní rámec pro analýzu výzkisů

Příloha obsahuje výňatky z nejvýznamnějších dokumentů, které byly brány v potaz při formulaci tohoto metodického materiálu:

Nařízení Rady (ES, EURATOM) č. 1605/2002 ze dne 25. června 2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společenství

(11) Zásada řádného finančního řízení by měla být definována odkazem na zásady hospodárnosti, účinnosti a efektivity a její dodržování by mělo být zajištěno sledováním pomocí výkonnostních ukazatelů pro každou oblast činnosti a měřitelných tak, aby bylo možno zhodnotit výsledky. Orgány by měly provádět hodnocení ex ante a ex post v souladu s pokyny stanovenými Komisí.

Článek 27

1. Použití položek rozpočtu musí být v souladu se zásadou řádného finančního řízení, to jest se zásadami hospodárnosti, účinnosti a efektivity.

2. Zásada hospodárnosti vyžaduje, aby prostředky použité orgánem při provádění jeho činností byly k dispozici ve správnou dobu, v dostatečném množství a přiměřené kvalitě a za nejvýhodnější cenu. Zásada účinnosti se týká dosažení co nejlepšího vztahu mezi použitými prostředky a dosaženými výsledky.

Zásada efektivity se týká dosažení stanovených cílů a zamýšlených výsledků.

3. Pro všechny oblasti činností, na které se vztahuje rozpočet, jsou stanoveny konkrétní, měřitelné, dosažitelné, odpovídající a časově vymezené cíle. Dosažení těchto cílů se kontroluje pomocí výkonnostních ukazatelů pro každou činnost a útvary příslušné pro výdaje předávají odpovídající informace rozpočtovému orgánu. Tyto informace, uvedené v čl. 33 odst. 2 písm. d), se předávají každoročně a nejpozději s dokumenty přiloženými k předběžnému návrhu rozpočtu.

Článek 33-2d

d) výkazy o činnosti, které obsahují:

— informace o dosažení všech předem stanovených, konkrétních, měřitelných, dosažitelných, odpovídajících a časově vymezených cílů pro různé činnosti, jakož i nové cíle měřené pomocí ukazatelů,

— plné odůvodnění a rozbor nákladů a přínosů navrhovaných změn na úrovni prostředků,

— jasné odůvodnění pro zásah na úrovni EU, mimo jiné při současném dodržení zásady subsidiarity,

— informace o mírách plnění činnosti v předchozím roce a o mírách plnění pro běžný rok.

Výsledky hodnocení jsou přezkoumány a použity k prokázání výhod, které může navrhovaná změna rozpočtu přinést;

Výstupy auditní zprávy Evropského účetního dvora

Obsah následujících ustanovení vychází z Nařízení komise ES č. 448/2004, které upravovalo problematiku příjmů projektu v minulém programovacím období. Obsah následujících ustanovení je významný pro pochopení přístupu orgánu EU k oblasti příjmu projektu.

Pravidlo č. 2: Účetní zpracování příjmů

1. „Příjmy“ se pro účely tohoto pravidla rozumějí prostředky získané z prodeje, pronájmů, služeb, zápisného nebo jiné rovnocenné příjmy za období uskutečňování spolufinancované činnosti nebo za delší období stanovené členským státem až do ukončení podpory, s výjimkou:

a) příjmů vytvořených za doby hospodářské životnosti spolufinancovaných investic, jež podléhají zvláštním ustanovením čl. 29 odst. 4 obecného nařízení;

b) příjmů vytvořených v rámci opatření finančního inženýrství uvedených v pravidlech č. 8, 9 a 10;

c) příspěvků soukromého sektoru na spolufinancování činností, které jsou spolu s veřejnými příspěvky uvedeny ve finančních přehledech příslušné podpory.

2. Příjmy uvedené v bodě 1 představují prostředky, které snižují výši podílu spolufinancování strukturálních fondů požadovaného u dané činnosti. Ještě před určením podílu strukturálních fondů a nejpozději v okamžiku ukončení podpory se tyto příjmy odvozují ze způsobilých výdajů činnosti v celé jejich výši nebo poměrně podle toho, zda byly výdaje vytvořeny v rámci spolufinancované činnosti celkově nebo částečně.

Článek 55 Obecného nařízení 1083/2006

1. Pro účely tohoto nařízení se projektem vytvářejícím příjmy rozumí jakákoli operace zahrnující investici do infrastruktury, za jejíž používání se účtují poplatky hrazené přímo uživateli, nebo jakákoli operace zahrnující prodej nebo pronájem pozemků či budov nebo jakékoli jiné poskytování služeb za úplatu.

2. Způsobilé výdaje na projekty vytvářející příjmy nepřevýší současnou hodnotu investičních nákladů, po odečtení současné hodnoty čistého příjmu z investice za konkrétní referenční období, na:

- a) investice do infrastruktury nebo
- b) jiné projekty, u kterých lze příjmy předem objektivně odhadnout.

Pokud nejsou pro spolufinancování způsobilé veškeré investiční náklady, přiděluje se čistý příjem v poměrné výši na způsobilé a nezpůsobilé části investičních nákladů. Při výpočtu bere Řídící orgán v úvahu referenční období přiměřené pro kategorii dotyčné investice, kategorii projektu, běžně očekávanou ziskovost dané kategorie investice, použití zásady „znečišťovatel platí“ a případně aspekty rovnosti v souvislosti s relativní prosperitou daného členského státu.

3. Pokud není objektivně možné odhadnout příjmy předem, odečtou se příjmy vytvořené do pěti let od ukončení operace od výdajů vykázaných Komisí. Odečtení provede certifikační orgán nejpozději při částečném nebo konečném uzavření operačního programu. Žádost o platbu konečného zůstatku se opraví odpovídajícím způsobem.

4. Pokud se nejpozději tři roky po uzavření operačního programu zjistí, že určitá operace vytvořila příjmy, které nebyly zohledněny podle odstavců 2 a 3, jsou tyto příjmy vráceny do souhrnného rozpočtu Evropské unie v poměru k příspěvku z fondů.

6. Tento článek se nepoužije na projekty podléhající pravidlům o státní podpoře ve smyslu článku 87 Smlouvy.

Příloha č. 3 – Žádost o platbu – vratka finančních prostředků

Příloha č. 3 je přiložena v samostatném souboru (formát .xls). Všechny údaje uvedené v příloze č. 3 představují pouze příklady pro snadnější orientaci příjemců.

Operační program
Doprava
www.OPD.cz

Evropská unie
Investice do vaší budoucnosti
Evropský fond pro regionální rozvoj
Fond soudržnosti